

'Wetenschappelijk onderzoek moet volledig toegankelijk'

09-02-2017 09:27

Over drie jaar moet open science in de Europese Unie niet langer uitzondering maar de regel zijn. Dan zijn alle wetenschappelijke artikelen en zoveel mogelijk van de daarvoor gebruikte onderzoeksgegevens vrij toegankelijk voor iedereen. Met het Nationaal Plan Open Science, dat vandaag aan staatssecretaris Sander Dekker (Wetenschap) wordt aangeboden, nemen tien Nederlandse organisaties het voortouw hierin.

Met 'open access' zijn wetenschappelijke artikelen en resultaten uit praktijkgericht onderzoek niet meer alleen beschikbaar voor kapitaalkrachtige instellingen en bedrijven, maar voor alle geïnteresseerden, zoals ondernemers, leraren en beleidsmakers. 'Open science' gaat nog een stap verder: ook onderzoeksgegevens uit publiek gefinancierd onderzoek zijn dan toegankelijk voor optimaal hergebruik.

Open science wordt de norm

De tien partijen - VSNU, KNAW, NWO, Vereniging Hogescholen, KB, SURF, NFU, ZonMw, Promovendi Netwerk Nederland en GO FAIR – hebben het Nationaal Plan Open Science opgesteld. Het doel is om 100% open access te bereiken bij alle Nederlandse onderzoeksorganisaties en alle onderzoeksdomeinen. Ze gaan daarnaast zelf gezamenlijke, duidelijke randvoorwaarden stellen om hergebruik van onderzoeksgegevens

mogelijk te maken. De partijen gaan onderzoeken hoe open science een plaats kan krijgen in de evaluatie en waardering van onderzoekers, onderzoeksgroepen en onderzoeksvoorstellen. De partijen zorgen er tot slot voor dat het brede publiek de weg weet naar publicaties en de data en dat er protocollen komen om onderzoeksgegevens volgens de FAIR-principes te delen (vindbaar, toegankelijk, uitwisselbaar en herbruikbaar). Ook blijven de universiteiten krachtig onderhandelen met de wetenschappelijke uitgevers, waar zij de afgelopen twee jaar al successen mee bereikt hebben. Voor uitgevers betekent open science een ingrijpende verandering, omdat open access het bestaande verdienmodel verandert.

'Het is gelukt om nationaal de handen op elkaar te krijgen om wetenschappelijke artikelen in alle openheid te publiceren. De ambitie is honderd procent open access. Daar komen nu onderzoeksgegevens bij. Daardoor kunnen anderen, onderzoekers, ondernemers en alle andere belangstellenden gebruik maken van de laatste wetenschappelijke inzichten zonder zich in allerlei bochten te hoeven wringen', aldus staatssecretaris Dekker. 'Met dit plan van aanpak kan Nederland zijn topositie in de wereld vasthouden. Open science versnelt en verbetert onderzoek en innovatie en dat zorgt voor economische groei, meer banen en antwoorden op maatschappelijke uitdagingen.'

Internationale voortrekker

Nederland heeft open science de afgelopen jaren zowel nationaal als internationaal op de kaart gezet. Publiek gefinancierd onderzoek moet publiek toegankelijk zijn. Onder Nederlands voorzitterschap van Dekker hebben de Europese ministers voor Onderzoek en Innovatie unaniem besloten om vrije toegang tot alle wetenschappelijke artikelen als norm te hanteren in Europa en een optimaal hergebruik van onderzoeksdata na te streven. Het Nationaal Plan Open Science is de volgende stap om het in Nederland te realiseren.